

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

**KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ 13. ETAP KAPSAMINDA TARIMA DAYALI
YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ HAKKINDA TEBLİĞ
(TEBLİĞ NO: 2019/30)**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasını dikkate alarak kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, kırsal ekonomik altyapının güçlendirilmesi, tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması, kırsal toplumda yerel kalkınma kapasitesinin oluşturulmasına katkı sağlamak için yeni teknoloji içeren yatırımların desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 1/1/2016-31/12/2020 tarihleri arasında, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak, tarım ve tarım dışı istihdamı geliştirmek, gelirleri artırmak ve farklılaştırmak için kadın ve genç girişimciler öncelikli olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik faaliyetlere yönelik yatırımlar için yapılacak hibe ödemelerine ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ; 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanunu, 22/2/2016 tarihli ve 2016/8541 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesine İlişkin Karara dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Avan proje: Başvuru konusu olan tesise ait vaziyet planı ile tesisin ihtiyaçlarına göre elde edilen verilerle dayanılarak hazırlanan ve ilgili meslek odasına kayıtlı kişilerce onaylanmış plan ve kesitlerin yer aldığı projeyi,
- b) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- c) Elektronik ağ: “www.tarimorman.gov.tr” internet adresini,
- ç) Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,
- d) Gerçek kişi başvurusu ve yatırımı: Belirlenmiş nitelikleri taşıyan birey tarafından yapılacak başvuru ve gerçekleştirilecek yatırımları,
- e) Hibe sözleşmesi: Proje sahipleri ile il müdürlüğü arasında imzalanan ve hibeden yararlanma esasları ile tarafların yetki ve sorumluluklarını düzenleyen sözleşmeyi,
- f) Hibeye esas proje tutarı: Bu Tebliğde belirtilen kriterleri sağlayan hibe desteği verilecek uygun giderler toplamı,
- g) İl müdürlüğü: Bakanlık il müdürlüklerini,
- ğ) İl proje değerlendirme komisyonu: Vali yardımcısı başkanlığında; İl Tarım ve Orman Müdürü ve İl Tarım ve Orman Müdür Yardımcısı, yatırım izleme koordinasyon başkanlığı veya il özel idaresi genel sekreterliği, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, Ticaret Borsası, Ziraat Odası Başkanlığı ile ihtiyaç duyulması halinde proje konusuna göre belirlenecek diğer ilgili üniversite, sivil toplum kuruluşu ve kamu kurumu temsilcilerinden en az beş kişiden oluşturulan ve bu Tebliğ kapsamında ilinde yapılan proje başvurularını değerlendiren komisyonu,
- h) İl proje yürütme birimi: İl düzeyinde programın tanıtımından, projelerin uygulamasından ve tamamlanan projelerin izlenmesinden sorumlu olan, yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürüten, ilgili şube müdürü ve elemanları ile gerektiğinde il müdürlüğü ve diğer kamu kurumu elemanlarının valilik oluruyla görevlendirilmesi ile oluşturulan en az üç kişilik birimi,
- ı) İlerleme raporu: Yatırımcı tarafından hazırlanıp dört ayda bir il müdürlüğüne teslim edilen iş gerçekleşme raporunu,
- i) Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım: Faal olsun veya olmasın, çalışma ve işletme kayıt/onay belgesi başvuru sahibi adına olmak üzere yasal izinleri alınmış ve tarımsal ürünlerden belli bir ürünün işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik olarak yapılmış tesisler, kırsal ekonomik altyapı yatırımları ile tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar için yeni teknolojiler içeren makine-ekipman alımları ve gerekli olması halinde inşaat giderini kapsayan yatırımı,

j) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırım: Tarımsal ürünlerden belli bir ürünün işlenmesi, depolanması, paketlenmesi ile tarımsal üretime yönelik inşaatı yarım kalmış tesislerin inşaatının tamamlanması ve gerekli makine ekipmanının alımını ya da inşaatı tamamlanmış ancak üretime geçmemiş tesislerin makine ekipman alımlarını içeren projeyi,

k) Kırsal alan: 31/12/2012 tarihli TÜİK verilerine dayanılarak nüfusu 20.000'den az olan tüm illerdeki yerleşim yerlerini,

l) Kırsal ekonomik altyapı: Kırsal turizm konusunda konaklama tesisleri, bilişim sistemleri ve eğitimi, el sanatları ve katma değerli ürünler, çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemlerini,

m) Küçük ölçekli işletme: 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 25 milyon TL'yi aşmayan işletmeleri,

n) Orta ölçekli işletme: 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 125 milyon TL'yi aşmayan işletmeleri,

o) Merkez proje değerlendirme komisyonu: İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda uygun görülen öncelikle proje başvurularına ait değerlendirme raporlarını, ihtiyaç olması halinde uygun görülen proje başvurularını, bu Tebliğde yer alan esaslar doğrultusunda değerlendiren ve Genel Müdürlükçe; aralarında ilgili Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanının bulunduğu en az beş, en fazla dokuz kişiden oluşturulan komisyonu,

ö) Nihai rapor: Yatırımcı tarafından yatırıma ait fiili uygulamaların tamamlanmasını takiben son ödeme talebi evrakı ile birlikte hazırlanıp il müdürlüğüne teslim edilen ve il müdürlüğüne uygun kabul edilen raporu,

p) Ödeme icmal tablosu: Yalnız bir yatırıma ait olan o dönemin inşaat ödemeleri ile makine, ekipman ve malzeme ödemelerini kapsayan tabloyu,

r) Örtü altı kayıt sistemi belgesi: Üreticilerin örtü altı sistemine kayıtlı olduklarına dair işletmelerinin bulunduğu il ya da ilçe müdürlüklerinden bu Tebliğin yayımı tarihinden sonra alacakları belgeyi,

s) Örtü altı tarım: İklim ve diğer dış etkilerin olumsuzluklarının kaldırılması veya azaltılması için cam, naylon veya benzeri malzeme kullanılarak oluşturulan alçak ve yüksek sistemler altında ileri tarım teknikleri kullanılarak yapılan sebze, meyve ve süs bitkileri yetiştiriciliğini,

ş) Program: Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programını,

t) Proje: Hibe desteğinden yararlanabilmek için belirlenmiş nitelikleri sağlayan gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştirecekleri yatırım projelerini,

u) Proje toplam tutarı: Program kapsamında hibeye esas proje tutarı ile tamamı yatırımcı tarafından gerçekleştirilen aynı katkı tutarlarının toplamını,

ü) Tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar: Büyükbaş, küçükbaş, hindi ve kaz yetiştiriciliği, su ürünleri ve kültür mantarı üretimine yönelik sabit yatırım tesislerini,

v) Tarımsal ürün: Tütün hariç tüm bitkisel ürünleri, hayvansal ürünleri ve su ürünlerini,

y) Tatbikat (uygulama) projesi: Başvuru konusu olan tesisin ihtiyaçlarına göre arazi ve zemin etütleri yapılmış, statik projesinin tüm inşai ölçülerini, tesisat projesinin inşaatı etkileyen bütün elemanlarını, imalat detaylarına uygun ölçü ve karakterde mimari elemanlarını, detaylarla ilgili referanslarını ve tüm detayları çizim teknikleri ile eksiksiz içeren, gerekli bütün ölçülerin, malzemelerin ve teknik özelliklerinin yer aldığı, yapı uygulama projesi/mimari proje, peyzaj projesi, statik proje, mekanik tesisat projesi, makine yerleşim planı ve elektrik tesisat projeleri ile maliyet hesapları dahil her türlü ayrıntıyı içeren ve ilgili meslek odalarına kayıtlı teknik elemanlarca onaylanmış projeyi,

z) Tüzel kişi başvurusu ve yatırımı: Belirlenmiş nitelikleri sağlayan bireylerin yasal olarak oluşturdukları ticari ortaklıklar tarafından yapılacak başvuru ve gerçekleştirilecek yatırımları,

aa) Uygulama sözleşmesi: Yatırımcılar ile proje kapsamında satın aldıkları makine, ekipman ve malzeme ile inşaat yapım işlerini sağlayan yükleniciler arasında yapılacak akdi,

bb) Yapı kayıt belgesi: İlgili mevzuatı gereğince aranan koşullar saklı kalmak koşulu ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16 ncı maddesi kapsamında alınan belgeyi,

cc) Yatırımcı: Bu Tebliğ kapsamında proje hazırlayıp başvuruda bulunan ve başvurusu kabul edilerek hibe sözleşmesi imzalayan gerçek ve tüzel kişileri,

çç) Yenilenebilir enerji: Jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisini,

dd) Yeni yatırım tesisi: Tarımsal ürünlerden belli bir ürünün işlenmesi, depolanması, paketlenmesi ile yenilenebilir enerji kullanan sera, kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından tarımsal üretime yönelik henüz yapı ruhsatı alınmamış temelden yapılacak inşaat ve makine ekipman alımını kapsayan sabit yatırım tesisini,

ee) Yüklenici: Hibe sözleşmesi akdedilen yatırım projesi kapsamında yatırımcılar tarafından satın alınacak makine, ekipman ve malzeme ile inşaat yapım işlerini sağlayan bağımsız gerçek ve tüzel kişileri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Birimleri

Genel Müdürlük

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki çalışmaları Bakanlık adına Genel Müdürlük yürütür. Genel Müdürlük;

- a) Programın tanıtımını ve yatırımcıların bilgilendirilmesini sağlar. Program kapsamında yapılacak çalışmaların kontrolüne, idari, mali, mühendislik ve çevresel uygulamalarla uyumlu bir şekilde yürütülmesine destek verir.
- b) Program ile ilgili olarak, yıllık yatırım programı ve bütçe teklifi hazırlıkları, bu tekliflerin ilgili Bakanlık birimlerine iletilmesi ve bu tekliflerin kabulü için gerekli çalışmaları yapar.
- c) Programın izleme ve değerlendirmesini yapar veya yaptırır.

İl müdürlüğü

MADDE 6 – (1) İl müdürlüğü, program kapsamındaki çalışmaların Bakanlık adına 46 ncı maddede belirtilen sorumlulukların idari, mali, hukuki, mühendislik ve çevresel uygulamalarla uyumlu bir şekilde yürütülmesini ve program kapsamında yapılacak tüm çalışmaların il bazında uygulanmasını, izlenmesini, sekretaryasını ve koordinasyonunu sağlar.

İl proje değerlendirme komisyonu ve il proje yürütme birimi

MADDE 7 – (1) İl proje değerlendirme komisyonu;

a) Program kapsamında alınan hibe başvurularının idari uygunluğunu, başvuru sahiplerinin ve projelerin uygunluğunu kontrol eder, başvuruları ön değerlendirme ve genel değerlendirme kriterleri açısından inceler, tüm proje başvurularının nihai puanlarını tespit eder, değerlendirme raporlarını ve sonuç tablolarını hazırlar, program teklif listelerini belirler.

b) Başvuruların, bu Tebliğe, uygulama ve değerlendirme rehberine uygun olarak il düzeyinde değerlendirilmesinden sorumludur. Komisyon en az beş kişiden oluşturulur.

(2) İl proje yürütme birimi;

a) İl düzeyinde programın tanıtımı, projelerin uygulanması ve tamamlanan projelerin beş yıl süreyle izlenmesi ile ilgili olarak yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürütür. Bu birim; ilgili şube müdürü ve elemanları ile gerektiğinde il müdürlüğü ve diğer kamu kurumu elemanlarının valilik oluruyla görevlendirilmesi ile en az üç kişiden oluşur.

b) İl düzeyinde proje hazırlanması aşamasında potansiyel başvuru sahiplerini program hakkında ve proje başvurularının hazırlanması konusunda bilgilendirir.

c) İl proje yürütme biriminde görevli elemanlar, il proje değerlendirme komisyonunda görevlendirilemez. İl proje değerlendirme komisyonunda görevlendirilen üyeler hiçbir şekilde il proje yürütme birimi elemanlarından oluşturulamaz.

ç) Hibe sözleşmesi imzalanmadan önce; başvuru aşamasında elektronik ortama girişi yapılan bilgi ve belgelerle sunulan hibe sözleşmesi ve eklerinin uyumunu ve mevzuata uygunluğunu inceler. İnceleme sonucunu bir rapora bağlar ve hibe sözleşmesi imzalamaya yetkili il müdürüne sunar.

d) Projelerin uygulamasını bu Tebliğ, yürürlükteki ilgili mevzuat ve bu amaçla Genel Müdürlük tarafından hazırlanan uygulama rehberi, satın alma kitabı, genelgeler ve uygulama talimatları hükümleri doğrultusunda kontrol eder, izler ve değerlendirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırım Konuları, Yatırım Yeri ve Yatırım Süresi

Yatırım konuları

MADDE 8 – (1) Ekonomik yatırım konularında;

a) Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon,

b) Tıbbi ve aromatik bitkilerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni tesislerin yapımı, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu,

c) Yenilenebilir enerji kaynakları kullanan yeni seraların yapımı,

ç) Bu Tebliğ kapsamında bulunan konularla ilgili tarımsal faaliyetlere yönelik yapılmış ve/veya yapılacak tesislerde, toplu basınçlı sulama sistemleri için, sulama kooperatifleri ve sulama kooperatifleri üst birliklerinin sulama hizmetlerinin gerektirdiği elektrik enerjisini temin etmek amaçlı güneş ve rüzgâr enerjisinden elektrik üreten tesislerin yapımı ile üç dekardan küçük olmaması şartıyla örtü altı kayıt sistemine kayıtlı mevcut modern seralarda kullanılmak üzere; yenilenebilir enerji kaynaklarından jeotermal ve biyogazdan ısı ve/veya elektrik üreten tesisler ile güneş ve rüzgâr enerjisinden elektrik üreten tesislerin yapımı,

d) Tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar,

e) Hayvansal ve bitkisel orijinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması, hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(2) Kırsal ekonomik altyapı yatırım konularında;

a) Kırsal turizm yatırımları,

- b) Çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri,
  - c) El sanatları ve katma değerli ürünler,
  - ç) Bilişim sistemleri ve eğitimi,
- hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(3) Sert kabuklu meyveler hariç olmak üzere tarımsal ürünlerin işlenmesi kapsamında, başka bir yatırım tesisinde ilk işleme yapılan mamul ürünün ikincil işlenmesine ve paketlenmesine yönelik yatırım teklifleri ile yurtdışında üretimi yapılan ürünlerin işlenmesine ve paketlenmesine yönelik yatırımlar hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(4) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan mezbahası konusunda kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon başvuruları dışındaki başvurular kabul edilmez.

(5) Kanatlı kombinasyonu konusunda sadece yeni tesis kapsamında başvurular kabul edilir.

(6) Un, karma yem ve kütlü pamuk konusunda kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon dışındaki başvurular kabul edilmez. Çay ve fındık konusunda sadece yaş çay ve fındık üretiminin yapıldığı illerdeki başvurular kabul edilir.

(7) Tarımsal ürünlerin depolanmasına yönelik yeni tesis başvurularında sadece çelik silo ve soğuk hava deposu hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(8) Yatırımcılar bu Tebliğ kapsamında ülke genelinde sadece bir adet proje başvurusunda bulunabilirler. Tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler ile bunların üst birliklerinin tüzel kişilik olarak proje başvurusunda bulunmaları; üyelerinin ve/veya ortaklarının tüzel kişilik veya bireysel olarak farklı yatırım konularında başvuru yapmasına engel teşkil etmez.

(9) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından kırsal turizm için konaklama amaçlı yeni tesis, diğer kırsal ekonomik alt yapı yatırım konuları için kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon konusunda başvuru yapılabilir. Ayrıca kırsal turizm, el sanatları ve katma değerli ürünler konularına sadece kırsal alanda başvuru yapılabilir.

(10) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri hariç, bütün başvurularda başvuruya esas yatırım konusunun hibe desteği kapsamında değerlendirilebilmesi ve hibe desteğinden yararlanabilmesi için, alınmış veya alınacak olan yapı ruhsatı ve yapı kullanım izin belgelerinin ve/veya yapı kayıt belgesinin mutlaka başvuru konusu ile uyumlu olması gerekir.

(11) Tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler, bunların üst birlikleri ile hibe programlarından yararlanmamış faal tesisler hariç olmak üzere, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı çerçevesinde hibe desteğinden yararlanmış ve izleme süresini kapsayan beş yılını doldurmamış tesisler için kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon veya tamamlama niteliğinde proje başvurusunda bulunulamaz.

(12) Yeni yatırımlarda ve tamamlama konusunda yapılan başvurularda yatırım yerinin mülkiyetinin; başvuru sahibi adına olması ve/veya Hazine, belediye, il özel idaresi, ticaret odası, sanayi odası, ziraat odası, ticaret borsası, Vakıflar Genel Müdürlüğü, organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ve küçük ihtisas sanayi sitesinden başvuru sahibi adına bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren en az yedi yıl tahsis/irtifak tesis edilmiş olması ve tahsis/irtifak süresi boyunca tahsis/irtifakın iptal edilmeyeceğine dair taahhütnamenin de başvuru ekinde sunulması gerekir.

(13) Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon konusunda yapılan başvurularda yatırım yerinin mülkiyetinin; yatırımcının adına kayıtlı olması veya gerçek ve tüzel kişilerden bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren en az yedi yıl süre ile kiralanmış olması gerekir. Yatırım yerinin kiralanmış olması durumunda kiralama süresi boyunca sözleşmenin iptal edilmeyeceğine dair taahhütnamenin de başvuru ekinde sunulması gerekir.

(14) Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon konusunda yapılan başvuruların inşaat işleri içermesi durumunda yatırım yerinin mülkiyetinin; başvuru sahibi adına olması veya Hazine, belediye, il özel idaresi, ticaret odası, sanayi odası, ziraat odası, ticaret borsası, Vakıflar Genel Müdürlüğü, organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ve küçük ihtisas sanayi sitesinden başvuru sahibi adına bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren en az yedi yıl tahsis/irtifak tesis edilmiş olması gerekmektedir.

(15) Tarımsal amaçlı kooperatiflerce balıkçı barınaklarına yapılacak olan bütün yatırım konularına ait başvurularda yedi yıl kira süresi şartı ve mülkiyetin başvuru sahibi adına olması şartı aranmaz.

(16) Mevcut seralarda ve tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler ile bunların üst birliklerinin sulama hizmetlerinin gerektirdiği elektrik enerjisini temin etmek amaçlı yenilenebilir enerji üretim tesisi konulu başvurularda güneş enerjisi kullanılması halinde teknik gerekçelerinin açıklanması durumunda, paneller yatırım mülkiyeti veya kullanım hakkı başvuru sahibine ait olmak üzere bitişik birden fazla parsellerde yer alabilir.

(17) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri konusunda yapılan başvurularda, mevcut kümeslerin 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu hükümleri ile birlikte 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümlerine göre zorunlu olan biyogüvenlik tedbirleri hibe kapsamında değerlendirilir.

(18) Niteliği yeni tesis olan başvurularda; kırsal alan, küçük ihtisas sanayi sitesi, ihtisas/karma/özel organize sanayi bölgesi ve tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinde yapılması halinde başvurular öncelikli olarak değerlendirilir.

(19) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesi konusunda yapılan örtü altı tarım/yetiştiricilik başvurularında örtü altı kayıt sistemine kayıtlı olmak şartı aranır.

Uygulama illerinin yatırım konuları

MADDE 9 – (1) Program çerçevesinde 81 ilde;

- a) Bitkisel ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması,
- b) Hayvansal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması,
- c) Su ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması,
- ç) Soğuk hava deposu,
- d) Çelik silo,
- e) Hayvansal ve bitkisel orijinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması,
- f) Yenilenebilir enerji kullanan yeni sera,
- g) Yenilenebilir enerji üretim tesisleri,
- ğ) Tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar,
- h) Kırsal ekonomik alt yapı yatırım konularından; kırsal turizm yatırımları, çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri, el sanatları ve katma değerli ürünler, bilişim sistemleri ve eğitimi yatırımları, hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

Yatırım süresi

MADDE 10 – (1) Yatırım projelerinin fiziki olarak tamamlanma son tarihi 15/11/2020'dir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru Sahiplerinde Aranılacak Özellikler

Ekonomik yatırımlar için başvuru sahiplerinde aranacak özellikler

MADDE 11 – (1) 8 inci maddede belirtilen yatırım konularını gerçekleştirmek üzere hazırlanacak proje başvuruları gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.

(2) Kırsal ekonomik alt yapı konularından el sanatları ve katma değerli ürünler hariç başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişilerin, Bakanlık tarafından oluşturulan çiftçi kayıt sistemine veya Bakanlık tarafından oluşturulmuş diğer kayıt sistemlerine son başvuru tarihinden önce kayıtlı olması gerekir.

(3) Tüm yatırımlar için son başvuru tarihinden önce kurulan;

a) Kollektif şirket, limited şirket ve anonim şirket şeklinde kurulmuş olan şirketler ve bunların aralarında oluşturdukları ortaklıklar,

b) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 18/4/1972 tarihli ve 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu, 1/6/2000 tarihli ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanuna göre kurulmuş kooperatifler ile 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre kurulan ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri ile bunların üst birlikleri/iktisadi teşekkülleri,

ekonomik yatırımlarına tüzel kişilik olarak başvurabilirler.

(4) Üçüncü fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen kuruluşlar, kuruluş tüzüklerinde/ana sözleşmelerinde belirtilen faaliyet alanları ile ilgili yatırım konularına başvurabilir.

(5) Üçüncü fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen kuruluşların proje başvurusu, hibe sözleşmesi imzalanması ve uygulamaların gerçekleştirilmesi konularında yetkili kurullarından son başvuru tarihinden önce yetki almış olması ve bu yetki belgesini proje başvurularında ibraz etmiş olmaları gerekir.

(6) Tüm yatırımlara yönelik proje konularında başvuran tüzel kişiler idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olmalıdır. Tüzel kişilerin başvuru aşamasında idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olduklarına dair taahhütnameyi başvuru ekinde sunmaları gerekir.

Uygun olmayan başvuru sahipleri

MADDE 12 – (1) 11 inci maddede açıklanan gerçek ve tüzel kişi haricindekiler hibe başvurusunda bulunamazlar.

(2) Hibe sözleşmesi imzalayan ancak yatırımını henüz nihai rapora bağlayamayanlar, önceki tebliğler kapsamında hibe programından yararlanmış ancak fesih sürecinde bulunan ve/veya fesih edilmiş proje başvuruları olan yatırımcılar hibe başvurusunda bulunamazlar.

(3) Tarımsal amaçlı kooperatifler ve birlikler hariç, tüzel kişi ortaklarının gerçek kişi olması halinde ortaklar gerçek kişi olarak hibe başvurusunda bulunamaz. Ayrıca tüzel kişi ortaklarının tüzel kişi olması halinde de tüzel kişi ortaklar ayrı olarak hibe başvurusunda bulunamaz. Gerçek ve/veya tüzel kişiler kendileri hibe başvurusunda bulunmaları halinde oluşturdukları ya da oluşturacakları farklı tüzel kişi/ortak olarak ayrıca hibe başvurusunda bulunamaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hibeye Esas Proje Toplam Tutarları ve Destekleme Oranı

Ekonomik yatırımlarında yatırım tutarı ve destekleme oranı

MADDE 13 – (1) Ekonomik yatırımlarında hibeye esas proje tutarı;

a) Başvuruda bulunanların tarımsal amaçlı kooperatifler ve birlikler veya tüzel kişiler olması halinde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen yatırım konularında hibeye esas proje tutarı; yatırım niteliği yeni tesis olan başvurulardan 2.500.000 Türk Lirası, yatırım niteliği tamamlama olan başvurularda 1.750.000 Türk Lirası, yatırım niteliği kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon olan başvurularda 1.250.000 Türk Lirası,

b) Başvuruda bulunanların gerçek kişiler olması halinde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen yatırım konularında; yatırım niteliği yeni tesis olan başvurularda 1.250.000 Türk Lirası, yatırım niteliği tamamlama olan başvurularda 1.000.000 Türk Lirası, yatırım niteliği kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon olan başvurularda 750.000 Türk Lirası,

üst limitini geçemez.

(2) Kırsal ekonomik alt yapı yatırım konularından; 8 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yatırım konularında hibeye esas proje tutarı 500.000 Türk Lirası üst limitini geçemez.

(3) Hibeye esas proje tutarı alt limiti en az 50.000 Türk Lirası'dır. Bu limitin altındaki başvurular kabul edilmez.

(4) Hibeye esas proje tutarının %50'sine hibe yoluyla destek verilir. Diğer %50'si oranındaki tutarı başvuru sahipleri temin etmekle yükümlüdür.

(5) Proje bütçesi KDV (Katma Değer Vergisi) hariç hazırlanır.

(6) Proje toplam tutarının; bu maddede belirlenen hibeye esas proje tutarını aşması durumunda, artan kısma ait işlerin proje sahiplerince aynı katkı olarak finanse edilmesi ve yatırım süresi içerisinde tamamlanması gerekir. Bu durumun hibe başvurusu ile beraber taahhüt edilmesi şarttır.

(7) Küçük ve orta ölçekli ekonomik faaliyetlere yönelik yatırım tesislerinin desteklenmesi amaçlandığından, başvuruda belirtilen proje toplam tutarı ile yatırım konusunun tam olarak gerçekleşmesi sağlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Proje Giderleri

Hibe desteği kapsamındaki proje gider esasları

MADDE 14 – (1) Bu Tebliğ kapsamında hibe desteği verilecek proje giderlerinin;

a) Yatırımcı ile akdedilen hibe sözleşmesinden sonra gerçekleştirilmesi,

b) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan tatbikat projesinde belirtilmiş olması ve hibe desteği verilecek proje giderleri kapsamında yer alması,

c) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan proje bütçesi tablosundaki hibeye esas proje giderlerinin, tüm başvurularda 13 üncü maddede belirtilen limitlerin içerisinde kalması,

ç) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan iş planında öngörülen yatırım süresi içerisinde gerçekleşmesi, hibe desteği kapsamındaki giderlerin Bakanlık tarafından yayımlanan satın alma kitabında belirtilen kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesi ve belgelere dayandırılması, gerekir.

Gider kalemleri

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğde belirtilen esaslar çerçevesinde; öngörülen yatırım projesinin ayrılmaz bir parçası ve projenin faaliyete geçmesi için kaçınılmaz olan bu maddede belirtilen giderler, ilgili bölümlerde belirtilen istisnalar geçerli olmak kaydıyla hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(2) Yatırım uygulamalarına ait;

a) İnşaat işleri alım giderlerine,

b) Makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine,

hibe desteği verilir.

(3) Yatırımcılar tarafından, proje kapsamında satın alınacak ve hibe desteği verilecek tüm makine, ekipman, malzeme ve inşaat işleri ihale sonucunda belirlenen yüklenicilerle yapılacak sözleşmeler kapsamında sağlanır.

(4) Yatırımcılar ve ortakları tarafından sürekli çalıştırılan, düzenli, dönüşümlü, yarı zamanlı ve geçici olarak işe alınmış kişiler, kamu çalışanları, kamu kurumları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar yüklenici olamaz.

(5) Hibeye esas proje tutarını oluşturan, hibe desteği verilecek proje giderleri mutlaka teknik projeye ve piyasa etütlerine dayandırılır ve proje başvurularda ayrıntılı olarak belirtilir.

(6) Hibe sözleşmesine bağlanan hibeye esas proje tutarı, uygulama sürecinde artırılamaz. Ancak sözleşmeye bağlanan tutarı aşmamak kaydıyla gider kalemleri arasında ilgili maddelerde belirtilen kısıt ve limitlere aykırı olmamak üzere aktarımlar yapılabilir veya destek kapsamında projelendirilen ve alımı yapılan inşaat/makine-mal kalemlerinden proje başvuruları kapsamında satın alma kitabına ve/veya teknik şartnamelere uygun olarak temin edilmeyen kalemler ikinci el alımı olmamak şartı ile projelerin amacına uygun olarak tamamlandığı ve faaliyete geçmesinde engel oluşturmadığı takdirde hibe hesaplaması kalemlerinden düşülür ve başlangıçtaki belirlenen toplam hibe tutarındaki miktardan azaltılarak hibe ödemesi yapılır.

(7) Yatırımcı, hibeye esas proje giderlerinden inşaat ve makine ekipmanı ayrı ayrı ihale edebileceği gibi bu giderlerin tamamını tek bir ihale şeklinde de gerçekleştirebilir.

İnşaat işleri alım giderleri

MADDE 16 – (1) Program kapsamında hibe desteği verilecek inşaat işleri alım giderleri, projenin faaliyete geçmesi için kaçınılmaz olan inşaat işlerini kapsar.

(2) Yeni yatırım başvurularında hibeye esas proje gideri sadece inşaat faaliyetinden ibaret olamaz. Ancak çelik silo, soğuk hava deposu ve sera yatırımları sadece inşaat faaliyetinden ibaret olabilir.

(3) İnşaatın yapılma yöntemi ile kullanılacak teknolojiyi açıklayan, inşaat işleriyle doğrudan ilgili malzeme, işçilik, makine, ekipman kullanım veya iş makinesi giderlerini kapsayan ve gider türü, ölçü birimi, miktar, birim fiyat ve tutar ayrıntılarını da ihtiva eden taslak yapım şartnameleri ve uygulama aşamalarını süreleriyle birlikte gösterir bir iş programı da proje başvuruları ekinde sunulur.

(4) İnşaat işleriyle ilgili hazırlanan tatbikat projesi ve bu projelere ait metraj ile keşif özetlerinin imzalı suretleri incelenmek üzere hibe sözleşmesi ekinde sunulmuş olması gerekir. İnşaat işleriyle ilgili uygulama projelerini hazırlayan kişinin ilgili meslek odasına kayıtlı olması şarttır.

(5) Sadece yeni ve tamamlama projelerinde idari kısımlarla ilgili harcamalar “idari bina (ofisler, yemek odası, soyunma odası, tuvaleti de kapsayacak şekilde) ve bekleme kulübesi, jeneratör odası, ihata duvarı/çitler, işletme içi yollar” ve peyzaj projesi kapsamında yapılacak çevre düzenlemeleri hibeye uygun harcamalar kapsamında değerlendirilecek olup bu harcamaların toplamı hibeye esas inşaat giderinin %15’ini ve her yapı için “kazi, dolgu ve reglaj işleri” yapının toplam hibeye esas inşaat giderinin %6’sını aşamaz.

(6) İdareye ait personel odaları, yatakhane, yemekhane, bakıcı evi, teşhir ve satış reyonu, bekleme kulübesi idari kısım olarak değerlendirilir, bahçe duvarı, çit, tesis bahçesinin düzenlenmesi gibi bölüm ve bunlara ait giderler peyzaj projesi kapsamında çevre düzenlenmesi olarak değerlendirilir ve bu maddenin beşinci fıkrası gereği işlem görür.

(7) Mesken ve benzeri yapıları kapsayan proje başvuruları hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(8) Denetim işleri ve uygulamalarda yapılması zorunlu olan tüm işlemlerin yerine getirilmesinden yatırımcılar sorumludur. Yeni tesis yatırımlarında inşaat işleri ile ilgili mevzuat gereğince alınması gerekli izin ve ruhsatlar, hibe sözleşmesi evrakları ekinde sunulmak zorundadır.

(9) Hibe sözleşmesi öncesi yatırımcının inşaat işleri ile ilgili mevzuat gereğince alınması gerekli izin ve ruhsatların temininde ek süre talep etmesi halinde, il müdürlüklerince yapılacak inceleme sonucu durumu uygun olarak mütalaa edilenler için yatırım sürelerinin bu Tebliğde belirtilen son tamamlanma tarihini geçmemesi şartı ile hibe sözleşmesi imzalaması süresine ek olarak doksan gün daha süre verilir.

(10) Proje bitiş süresi, mücbir sebepler hariç projelerin bu Tebliğde belirtilen son tamamlanma tarihini geçemez.

(11) Çelik silo, sera ve soğuk hava deposu yatırımları hariç yeni tesis ve tamamlama yatırımlarında inşaat gideri, hibeye esas proje tutarının %80’inden fazla olamaz. Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırımlarda ise inşaat gideri hibeye esas proje tutarının %20’sinden fazla olamaz. Ancak kırsal ekonomik altyapı yatırımlarına yönelik başvurularda bu oran aranmaz.

(12) Yenilenebilir enerji olarak jeotermal kaynağın kullanılacağı yatırımlarda kuyu maliyetinin hibe desteğinden yararlanabilmesi için elde edilen enerjinin mevcut veya bu Tebliğ kapsamında kurulacak tesiste kullanılması şarttır. Sadece jeotermal kuyu için hibe desteği verilmez.

(13) Yenilenebilir enerji olarak jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisi kullanacak bütün yatırım konularında yenilenebilir enerji üretimi mevcut veya bu Tebliğ kapsamında kurulacak tesisin kurulu güç üzerinden hesaplanan yıllık enerji ihtiyacının en az %51’ini en fazla %110’unu karşılayacak şekilde projelendirilmesi halinde hibe desteğinden faydalandırılır. Elde edilen enerji, mevcut veya bu Tebliğ kapsamında kurulacak tesisteki enerji ihtiyacının %110’unu aşması durumunda elde edilen toplam enerji ile tesiste ihtiyaç duyulan enerji oranlanarak hibe ödemesi yapılır. Bu oranların dışında kalan kısımlar aynı katkı olarak karşılanır.

(14) Yenilenebilir enerji olarak biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisi kullanarak elektrik üretecek bütün yatırım konularında enerjinin ulusal şebekeye bağlanması şarttır. Hibe ödemeleri bağlantı sözleşmesinde belirtilen kurulu güç üzerinden yapılır. Bağlantı sözleşmesinde belirtilen gücün, bağlantı izni ve ruhsatı veren kurumdan kaynaklanan sebeplerle projesinde öngörülen kurulu gücün %51’in altına düşmesi ve bu durumun da resmî belgelerle tespit edilmesi halinde, yenilenebilir enerji üretim tesisi başvurularında hibe sözleşmesi tasfiye edilerek teminat yatırımcıya iade edilir. Yenilenebilir enerji üretimi, başvuruya esas yatırım projesinin bir ünitesi ise bu durumda projede enerji ünitesine ait giderler hibeye esas proje tutarından düşürülerek yatırımın geri kalan kısmı hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

Makine, ekipman ve malzeme alım giderleri

MADDE 17 – (1) Program çerçevesinde yapılacak yeni makine, ekipman ve malzeme alımları, üretimi de içeren bir proje bütünüdürün parçası olduğu takdirde finanse edilir.

(2) Yeni yatırım başvurularında hibeye esas proje gideri sadece makine ve ekipman alım giderinden ibaret olamaz.

(3) Tamamlama ile kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik proje tekliflerinde hibeye esas proje tutarının tamamı makine ve ekipman alım giderinden ibaret olabilir.

(4) Makine ve ekipman alımlarında, alım bedeli ile proje sahasına teslim giderleri, montaj giderleri tek bir alım faturası şeklinde düzenlenmesi durumunda hibe desteği verilir. Ayrı faturalandırılması durumunda sadece mal alım bedeline hibe desteği verilir.

(5) Makine ve ekipman ile ilgili taslak teknik şartname proje başvuruları ekinde sunulur ve projede kullanım amacı belirtilir.

(6) Makine, ekipman ve malzeme alım giderleri kapsamında, demirbaş eşya, mobilya, mefruşat alımı gibi giderler ve tesis tamamlandıktan sonra tesisin işletilmesine yönelik hammadde veya malzeme giderlerine hibe desteği verilmez.

(7) Trafo satın alımları hibe desteği kapsamında değildir.

(8) Yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üreten tesisler hariç enerji nakil hattı satın alımları hibe desteği kapsamında değildir.

(9) Yeni tesis ve tamamlama konusu dışında jeneratör satın alımları hibe desteği kapsamında değildir.

(10) Bilişim sistemleri ve eğitimi ile ilgili satın alımlar; makine, ekipman ve malzeme alım giderleri kapsamında değerlendirilir.

(11) Ekonomik yatırım konularında makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine ait teknik şartnameyi, metraj ve keşfi, makine yerleşim planını ve bina büyüklüğü ile alınan makinelerin uyumlu olduğuna dair raporu hazırlayan ve tasdik eden kişilerin ilgili meslek odasına kayıtlı olması şarttır.

(12) Hibeye esas tutar ile aynı katkının beraber bütçelendirildiği bütün (monoblok) yapıdaki makineler ve ekipmanlar hibeye uygun giderler kapsamında değerlendirilmez ve bu tip projeler kabul edilmez.

Proje kaynaklarından karşılanamayacak giderler

MADDE 18 – (1) 16 ncı ve 17 nci maddelerde açıklanan proje giderlerine uygun olmayan ve hibe desteği kapsamı dışında kalan giderler şunlardır:

a) Her türlü borçlanma giderleri.

b) Faizler.

c) Başka bir kaynaktan finanse edilen harcama ve giderler.

ç) Kira giderleri.

d) Kur farkı giderleri.

e) Arazi, arsa ve bina alım bedelleri.

f) Bina yakıt, su, elektrik ve apartman aidat giderleri.

g) Ayrı faturalandırılmış nakliye, montaj giderleri.

ğ) Bankacılık giderleri.

h) Denetim giderleri.

ı) KDV de dâhil iade alınan veya alınacak vergiler.

i) İkinci el mal alım giderleri.

j) Proje yönetim ve danışmanlık giderleri.

k) Makine tamir ve parça alım giderleri.

l) Laboratuvar sarf malzemeleri.

m) Hibeye esas tutar ile aynı katkının beraber bütçelendirildiği bütün (monoblok) yapıdaki makineler ve ekipmanlar.

(2) Program kapsamında; hibe sözleşmesi onaylanmayan projelerle ilgili yapılan hiçbir harcama karşılanmaz, bu giderlerden dolayı herhangi bir sorumluluk ve yükümlülük üstlenilmez.

(3) Bakanlık tarafından yayımlanan satın alma kitabında belirtilen usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmeyen, belgelendirilmeyen ve ibraz edilmeyen her türlü satın alma giderleri, hibeye esas gider kapsamında olsa dahi hibe desteğinden karşılanmaz.

Aynı katkılar

MADDE 19 – (1) Proje sahiplerinden, ortaklarından veya işbirliği yapılan kişi ve kuruluşlardan herhangi biri tarafından hibe sözleşmesi öncesi edinilmiş arazi, bina, makine ve ekipmanlar, aynı katkı olarak proje yatırım tutarına dâhil edilmez.

(2) Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra, hibeye esas proje giderleri dışında kendi kaynaklarını kullanarak yatırımcılar tarafından bina, malzeme, makine ve ekipman ile işgücüne yönelik olarak yapılacak herhangi bir katkı, yatırım süresi içerisinde tamamlanması koşulu ile aynı katkı olarak değerlendirilir. Ancak iş takvimleri ve uygulamalar sırasında bu katkıların, hibeye esas proje giderlerine yönelik kullanımlar yapılmadan önce veya eşzamanlı olarak yatırımcı tarafından tamamının gerçekleştirilmesi zorunludur. Başvuru sahipleri, bu hususları başvuru formlarında taahhüt ederler.

(3) Aynı katkılar hibeye esas proje giderleri kapsamında öngörülmuş satın alımlardan ayrı bağımsız ihaleler veya gerçekleştirmeler şeklinde yapılır.

(4) Başvuru aşamasında aynı katkı olarak taahhüt edilen işlerin projede öngörülen nitelik, nicelikte ve büyüklükte gerçekleştirilmesi şarttır.

(5) Bu kapsamda yapılacak aynı katkılar, yatırımcının yapmakla yükümlü olduğu katkı payının yerine ikame edilemez.

YEDİNCİ BÖLÜM

Proje Başvuruları

Başvuru süresi

MADDE 20 – (1) Başvurular bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren altmış gün içerisinde yapılır.

(2) Son başvuru tarihi bitiminde elektronik ağ başvurular için veri girişine kapatılır.

(3) Yapılan başvurular son haliyle işleme alınır.

Başvuracılara sağlanacak teknik destek

MADDE 21 – (1) Başvuracak gerçek ve tüzel kişiler, program konusunda il proje yürütme biriminden ihtiyaç duydukları bilgiyi alabilirler.

(2) İl proje yürütme birimlerince verilecek bilgi, proje hazırlanmasında karşılaşılabilecek sorulara cevap vermekle sınırlı olup projenin kabul edilmesi konusunda bir taahhüt niteliği taşımaz.

(3) İl proje yürütme birimleri, yatırımcılara kesinlikle proje hazırlayamaz.

(4) Bu Tebliğde belirtilen esaslara uygun olarak hazırlanacak, programa ait uygulama rehberi, başvuru formları ve bilgilendirici dokümanlar ile satın alma kitabı "www.tarimorman.gov.tr" internet sayfasından temin edilebilir.

(5) Bakanlık tarafından düzenlenecek eğitim, çalıştay, bilgilendirme toplantıları ve "www.tarimorman.gov.tr" internet adresi aracılığıyla ilgililere bilgi aktarılır.

Başvurulacak yerler

MADDE 22 – (1) Program ile ilgilenen gerçek ve tüzel kişiler başvurularını "www.tarimorman.gov.tr" internet adresinden yaparlar.

Başvuru şekli

MADDE 23 – (1) Proje başvuruları;

a) 8 inci maddede belirtilen yatırım konularını gerçekleştirmek amacıyla hazırlanır.

b) 11 inci maddede belirtilen niteliklere sahip gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.

c) Bakanlık tarafından yayımlanacak uygulama rehberine uygun olarak hazırlanır.

(2) Bu Tebliğde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanan başvuru dosyasının girişi elektronik ağ üzerinden yapılır.

(3) Başvurunun gerçekleşmesi için başvuru dosyasının elektronik ağ üzerinden girişinin yapılması şarttır.

(4) Başvuru tarihinin bitiminden sonra başvuru dosyasında hiçbir belgede ve/veya dokümanda düzeltme yapılamaz ve doküman tamamlanamaz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Proje Başvurularının İl Düzeyinde Değerlendirilmesi

İl proje değerlendirme komisyonu

MADDE 24 – (1) Program kapsamında, başvurusu alınan projelerin incelenmesi ve ilk değerlendirmeleri bu bölümde belirtilen kriterlere göre il proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılır. Başvuruların, bu Tebliğ, uygulama ve değerlendirme rehberine uygun olarak il düzeyinde değerlendirilmesinden il proje değerlendirme komisyonu sorumludur.

(2) İl proje değerlendirme komisyonunun oluşturulma ve çalışma şekilleri valilik tarafından son başvuru tarihinden önce belirlenir ve taraflara duyurulur. İl proje değerlendirme komisyonu en az beş temsilciden oluşur.

(3) İl proje değerlendirme komisyonuna, değerlendirme sürecinde gerekli tüm teknik ve lojistik desteğin verilmesi, tabloların düzenlenmesi, proje özetlerinin hazırlanması, verilerin muhafazası gibi konularda çalıştırılması amacı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirilebilir.

(4) Değerlendirmeye; son başvuru tarihini takiben ilk iş günü içerisinde yapılacak toplantıda belirlenecek kriterlere göre elektronik ağ üzerinden başlanır. Valilik makamının ihtiyaç duyması halinde teknik alt komisyon görevlendirilebilir. Oluşturulan alt komisyon il proje değerlendirme komisyonu ile eş zamanlı olarak projelerin incelemesini tamamlar.

(5) Komisyon, bu değerlendirmeleri son başvuru tarihini takiben en geç kırk beş gün içerisinde tamamlar ve görevi sona erer.

Yatırım başvurularının idari uygunluk açısından incelenmesi

MADDE 25 – (1) İl proje değerlendirme komisyonu, öncelikli olarak proje başvuru dosyalarında istenilen belgeleri Ek-1'de yer alan Başvuruların İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre "var/yok/muaf" olarak değerlendirir.

(2) Belge ve dokümanları tam olan başvuru dosyalarının uygunluk yönünden incelenmesine geçilir.

(3) Başvuruda yüklenen hiçbir belge ve/veya dokümanda düzeltme veya değiştirme yapılamaz.

(4) Yüklenen belge ve/veya dokümanlar sonucunda Ek-1'de yer alan Başvuruların İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre eksiksiz olduğu tespit edilen başvurular, uygunluk yönünden incelenir.

(5) İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre tam ve içeriği uygun olan başvurular ve ekleri, 26 ncı maddede açıklanan, başvuru sahibi ve projenin uygunluğu açısından değerlendirmeye alınır.

Başvuru sahiplerinin, ortaklarının ve projelerin uygunluğu açısından incelenmesi

MADDE 26 – (1) 11 inci maddede belirtilen kriterlere göre başvuru sahiplerinin, eğer varsa ilişkili kurumların ve projenin uygunluğunun incelenmesi, Ek-2’de yer alan Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosu kriterlerine göre yapılır.

(2) 25 inci madde ile bu madde uyarınca yapılan uygunluk kontrollerinde elektronik ağ üzerinde düzeltme yapılmaz, yaptırılması talep edilmez ve uygunluk kriterlerini sağlamayan proje başvuruları değerlendirme dışında tutulur. Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosu kriterlerine göre uygun görülen başvurular ön değerlendirmeye alınır.

Başvuruların ön değerlendirme kriterleri açısından değerlendirilmesi

MADDE 27 – (1) Proje başvurularının yapılacak ön değerlendirmelerinde; başvuru sahibinin niteliği, yatırım yerinin karakteristiği, istihdam sayısı, yatırım konusu, yatırımın yapılacağı ilçede daha önce bu programdan yararlanan tesis sayısı, başvuru sahibinin daha önce hibeden yararlanma durumu ve Bakanlık kayıt sistemine kayıt tarihi gibi kriterler göz önüne alınır.

(2) Ekonomik yatırımlara ait ön değerlendirme kriterleri Ek-3’te belirtilmiştir. Proje ön değerlendirme kriterlerinden toplam olarak altmış ve üzerinde proje puanı almış olan başvurular genel değerlendirmeye alınır.

Başvuruların genel değerlendirme kriterleri açısından değerlendirilmesi

MADDE 28 – (1) Ekonomik yatırımlarda proje ön değerlendirme kriterlerinden toplam olarak altmış ve üzerinde proje puanı almış olan proje başvuruları, değerlendirme rehberi ve Ek-4’te yer alan Genel Değerlendirme Cetveli kriterlerine göre puanlandırılır ve bu puanlamalarda;

a) Projenin uygulandığı dönem boyunca faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve gerekirse projenin finansmanını sağlayacak istikrarlı ve yeterli mali kaynaklara sahip olmaları,

b) Teklif edilen projeyi başarıyla tamamlayabilmek için planlanan projenin konusu hakkında gereken profesyonel yeterliliklere sahip olmaları, dikkate alınır.

(2) Ayrıca projenin uygunluğu, teklif çağrısında belirtilen amaçlarla tutarlı olması, kalitesi, katma değeri, sürdürülebilirliği ve maliyet etkinliği gibi unsurlar da gözetilir.

(3) Genel değerlendirme kriterleri puanlama amacıyla bölümlere ve alt bölümlere ayrılmıştır. Her alt bölüme, aşağıdaki kurallar uyarınca 1 ve 5 arasında bir puan verilir:

1 = Çok zayıf,

2 = Zayıf,

3 = Yeterli,

4 = İyi,

5 = Çok iyi.

(4) Ek-4’teki Genel Değerlendirme Cetvelinde yer alan “Bölüm 1. Mali Yapısı ve Proje Gerçekleştirilme Kapasitesi” kriterlerinden asgari yeterli puanın on iki olması gerekir. Toplam on ikiden daha az puan alındığı takdirde teklifin değerlendirilmesine devam edilmez.

(5) Ek-4’teki Genel Değerlendirme Cetvelinde yer alan “Bölüm 2. Uygunluk” kriterlerinden asgari yeterli puanın on sekiz olması gerekir. Toplam on sekizden daha az puan alındığı takdirde teklifin değerlendirilmesine devam edilmez.

(6) Genel değerlendirme kriterlerinden toplam altmış beş ve üzeri puan alan yatırım başvurularının değerlendirilmesine devam edilir.

İl proje değerlendirme raporu

MADDE 29 – (1) Proje başvurusunda bulunmuş ve değerlendirme neticesinde ön değerlendirme kriterlerinden altmış ve üzeri, genel değerlendirme kriterlerinden de altmış beş ve üzeri puan alan başvurulara ait; ön değerlendirme puanının % 75’i ve genel değerlendirme puanının % 25’i toplanarak elektronik ağ üzerinde nihai puan belirlenir.

(2) Nihai puanı belirlenen başvurular, Ek-5’te yer alan ekonomik yatırımlar ve kırsal ekonomik altyapı yatırımlarına ait Sektörel Bazda Proje Konuları İl Öncelik Sıralamaları dikkate alınarak sektörel bazdaki proje konularına göre gruplandırılır. Başvurular nihai puanlarına göre ekonomik yatırımlar ve kırsal ekonomik altyapı yatırımları ayrı ayrı sıralanarak program teklif listeleri hazırlanır. Genel değerlendirme raporu, değerlendirme sonuç tablosu ve program teklif listelerinin elektronik ağ üzerinden alınan çıktısı, komisyonca imzalanarak Genel Müdürlüğe gönderilir.

(3) Başvuru sahiplerince elektronik ağ üzerinden yapılan başvurular, Bakanlığın uygun gördüğü süre boyunca muhafaza edilir.

Hibe başvurusunun reddedilme nedenleri

MADDE 30 – (1) İl proje değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirme kriterlerine göre yapılan inceleme sonucu alınan proje başvurularının reddedilme kararı, tüm projelerle ilgili Genel Müdürlük onayı tamamlandıktan sonra il müdürlüğü tarafından proje sahiplerine bildirilir.

(2) Başvuruyu reddetme kararının bu maddedeki gerekçelere dayanması zorunludur:

a) Başvurunun müracaat tarihinden sonra alınması.

- b) Başvuru sahibinin ve ortaklarının bu Tebliğde belirtilen şartlara sahip olmaması.
- c) Başvuruya konu faaliyetin program kapsamında olmaması.
- ç) Sera, çelik silo ve soğuk hava depolarında yenilenebilir enerji üretim tesisleri hariç, tamamlama, kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon için hibe başvurusu yapılması.
- d) Başvurunun uygulama için öngörülen azami süreyi aşması.
- e) Hibeye esas proje tutarının ve talep edilen katkının duyurulmuş olan azami miktarı aşması.
- f) Projenin teknik yapılabilirlik, yatırım faaliyetine uygunluk, maliyetlerin piyasa fiyatlarına uygun olmaması ve/veya yetersiz olması.
- g) Başvuru formu ve ekleri içindeki bütçe rakamlarının birbirleri ile tutarsız olması.
- ğ) Yatırımla ilgili başvuruda sunulan bilgi ve belgelerle yatırım konusu veya yatırım yerinin uyumsuz olması.
- h) Başvurunun, ön değerlendirme kriterlerine göre belirlenmiş minimum puanın altında kalması.
- ı) Başvurunun, ön değerlendirme kriterlerine göre belirlenmiş minimum puanın üzerinde olmasına rağmen genel değerlendirme kriterlerine göre belirlenmiş minimum puanın altında kalması.
- i) Bütün yatırım konularında; 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu kapsamında konulan şerh için ilgili kurumdan yatırım yapılmasında sakınca olmadığına dair belge alınmış yatırım yerleri ile organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ve ihtisas küçük sanayi sitesi tarafından yatırım yerlerine konulan ipotek veya şerhler, organize sanayi bölgelerinin kuruluşunda kullanılan krediler nedeniyle konulan ipotek ve şerhler ile bu Tebliğ kapsamında yapılacak başvurular için yatırım yerinin kiralanmış olması durumunda kira sözleşmeleri nedeniyle yatırım yerlerine konulan şerhler hariç, yatırım yerinin tapu kaydında ipotek, haciz, ihtiyati tedbir ve yatırımın sürdürülebilirliğini etkileyebilecek şerhler ve mahkemelik olması.
- j) Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon konularında, mevcut tesisin faaliyeti ile ilişkili olarak bankalarca başvuru sahibi adına daha önce kullanılan kredi nedeniyle konulan ipotek için ilgili bankadan geri ödemelerin düzenli ödendiğine dair belge alınmış olanlar ile program kapsamında daha önce hibe desteğinden yararlanmış olan tesisler için sözleşmeleri gereği konulan şerhler hariç yatırım yerinin ipotekli, şerhli, icraya verilmiş ve mahkemelik olması.
- k) Başvurunun elektronik ağ üzerinden yapılmamış olması.
- l) Başvurunun bu Tebliğ ve uygulama rehberinde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanmaması.
- m) Hibeye esas proje tutarının 50.000 Türk Lirasının altında olması.
- n) Yatırımcının, ortaklarının; yüz kızartıcı suç işlemesi, dolandırıcılık veya yolsuzluk yapması, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olması, Devlet sırlarını açığa vurması, Devletin şahsiyetine karşı işlenmiş suçlar ve yatırımcının profesyonel faaliyetini ilgilendiren bir suçtan kesin hüküm ve/veya idari bir karar olması.
- o) Program bütçesinin yetersiz olması.
- ö) Daha önce yatırımın niteliği yeni yatırım tesisi veya kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırım olarak hibe desteğinden faydalanan yatırımcının tamamlama konusunda müracaat etmesi.
- p) Özgün olmayan, daha önce sunulan projelerden kopyalanması suretiyle yapılan aynı tip projeler ile başvuruda bulunulması.
- r) Farklı gerçek/tüzel kişilerce hazırlanmış olsa dahi aynı yatırım alanlarında birbirleri ile ortak ekonomik ilişkileri bulunan veya birbirlerini tamamlayan projelerle müracaat edilmesi.
- s) İşletmelerin, mali bilançolarında vergi öncesi zarar görünmesi. (eksi mali bilanço)

DOKUZUNCU BÖLÜM

Nihai Değerlendirme Kararı ve Hibe Sözleşmesi

Nihai değerlendirme kararı

MADDE 31 – (1) Nihai değerlendirme, bu maddede belirtilen hususlar dikkate alınarak merkez proje değerlendirme komisyonunca yapılır.

(2) Bu Tebliğin bütçesi Bakanlıkça belirlenir.

a) Komisyonca; kırsal ekonomik alt yapı ile ekonomik yatırımların bütçeleri, Bakanlığın destekleme politikalarına göre belirlenir. Ancak her biri için ayrılan bütçe, toplam bütçenin %25'inden az olmamak üzere düzenlenir. İllerin tarım alanı, kırsal nüfus, tarımsal üretim değeri, işletme sayısı dikkate alınarak illerin katsayısı hesaplanır. Bu nihai katsayılara göre de illerin yaklaşık bütçesi belirlenir.

b) İlin yaklaşık bütçesinin yeterli olması durumunda program teklif listesinde yer alan tüm başvurular yatırım programına alınır.

c) İlin tüm başvurular için bütçesinin yeterli olmaması durumunda; uygun olarak kabul edilen ekonomik yatırımlar ve kırsal ekonomik alt yapı yatırımları konusundaki projeler sektörel bazda sınıflandırıldıktan sonra, en yüksek puan alan projelerden başlanarak öncelikli birinci sektörde yer alan projelerden beş adet, öncelikli ikinci sektörde yer alan projelerden üç adet, öncelikli üçüncü sektörde yer alan projelerden iki adet ve diğer öncelik sırasına göre sıralanan sektörlerin en yüksek puan alan projelerinden birer adet programa alınır. Tüm sektörlerde yer alan projeler programa alındıktan sonra bütçe imkânları dâhilinde aynı yöntem ile projeler programa alınmaya devam edilir.

ç) İl düzeyinde ekonomik yatırım ile kırsal ekonomik alt yapı yatırım konularından herhangi biri için ayrılan bütçenin artması durumunda yatırım konuları arasında bütçe aktarımı yapılır.

d) İllerin varsa artan bütçeleri toplanır ve bütçesi yetersiz olan illere katsayısı oranında dağıtılır. Bu işleme programa ayrılan bütçe bitinceye kadar devam edilerek illerin yatırım programı oluşturulur ve nihai değerlendirme kararı düzenlenir.

(3) Nihai değerlendirme kararı Genel Müdürlüğün onayı ile kesinleşir.

(4) Bakanlığın bir başvuruyu reddetme ya da hibe vermeme kararı kesindir.

Değerlendirme sonuçlarının açıklanması

MADDE 32 – (1) Kesinleşen değerlendirme sonuçları Genel Müdürlükçe il müdürlüklerine yazılı olarak bildirilir. Ayrıca hibe desteğine hak kazanan başvuru sahiplerine ait proje numaraları “www.tarimorman.gov.tr” internet sitesinde yayımlanarak ilan edilir.

(2) İl müdürlükleri kendilerine iletilen sonuçları, başvuru sahiplerine on gün içerisinde tebliğ eder.

Tatbikat projeleri ve kesin bütçelerin hazırlanması

MADDE 33 – (1) Başvuru aşamasında, tatbikat projelerini hazırlamamış olan proje sahipleri hibe sözleşmesi imzalamadan önce mutlaka başvuru konusu ve amacına uygun tatbikat projelerini ve kesin bütçelerini hazırlamak, inşaat işleri ile ilgili mevzuat gereğince alınması gerekli izin, ruhsat ve onay işlemlerini tamamlamak zorundadırlar. Hibe sözleşmesi öncesi yatırımcının izin ve ruhsatların temininde ek süre talep etmesi halinde il müdürlüklerince yapılacak inceleme sonucu durumu uygun olarak mütalaa edilenler için yatırım süresi bu Tebliğde belirtilen süre içinde kalmak şartı ile hibe sözleşmesi normal süresine ek olarak doksan gün süre verilir.

(2) Başvuru son tarihi ve nihai değerlendirme kararının bildirimini arasında geçen sürede oluşacak girdi fiyatlarındaki değişimlerden dolayı ve/veya tatbikat projelerinin hazırlanması aşamasında proje sahipleri hibe sözleşmesi öncesi bütçe revizyonu talebinde bulunabilirler.

a) Bütçe değişiklik talepleri kesinlikle hibeye esas proje tutarında bir artırıma neden olamaz. Ancak hibeye esas proje tutarında artırım yapmamak şartıyla toplamı oluşturan gider kalemleri arasındaki değişiklikleri içerebilir.

b) Hibeye esas proje tutarının üzerinde bütçe artırım talepleri ancak proje başvuru sahibinin bu miktar işi aynı olarak hibe desteği dışında %100 kendisinin gerçekleştirilmesi koşuluyla kabul edilebilir.

(3) Hibe sözleşmesi öncesi yatırım yeri değişikliği de dahil başvuruya esas projede yapılacak değişikliklerin onaylanması il müdürlüğünün yetkisindedir.

(4) Yapılacak değişiklikler projenin konusunda, amacında ve niteliğinde bir değişikliğe neden olamayacağı gibi değerlendirme kriterleri yönünden de herhangi bir puan azalmasına neden olamaz.

Hibe sözleşmesi

MADDE 34 – (1) Hibe sözleşmesi, il müdürü ile hibe başvuru sahibi arasında akdedilir.

(2) Hibe sözleşmesi içerik ve formatı Bakanlık tarafından yayımlanan uygulama rehberinde tüm taraflara önceden duyurulur.

(3) Başvuru sahipleri, hibe sözleşmesi aşamasında elektronik ağ üzerinden girişleri yapılan bilgi ve belgeler ile 33 üncü madde gereğince yapılan değişiklikler ve hibe sözleşmesi ekinde bulunması gereken diğer belgeleri de kapsayacak dosya sunarlar. Sunulan bilgi ve belgelerin imzalı/parafı olması gerekir.

(4) Başvuru sahiplerinin hibe kaynaklarından yararlanabilmesi için hibe sözleşmesi eki dokümanları tamamlayarak hibe sözleşmesini imzalaması önkoşuldur.

(5) Başvuru sahipleri, kendilerine yapılan bildirimini takip eden otuz gün içerisinde il müdürlüklerine projeye esas dosya ve evraklarını teslim etmek zorundadırlar. İl proje yürütme birimince proje sahasında, projeye esas dosya ve evraklar üzerinde en fazla on beş günlük süre içinde yapacakları inceleme sonrasında, bu Tebliğ ve başvuru evraklarına göre uygunluğu tespit edilen proje sahipleri ile il müdürlüğü arasında yer tespiti ve teslim tutanağı düzenlenerek yatırımcılar hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilir. Kendilerine yapılan bu tebligatı takip eden beş iş günü içerisinde il müdürlüğü ile hibe sözleşmesi imzalamayan başvuru sahiplerinin proje başvuruları ve bunlara ilişkin değerlendirme sonuçları iptal edilir.

(6) Başvuru sahibi tarafından teslim edilen hibe sözleşmesi ekleri il müdürlüklerince uygun bulunursa, yer tespiti ve teslimi tutanağının düzenlenmesi sonrası karşılıklı müzakere edilerek hibe sözleşmesi imzalanır.

(7) Programa alınan projelerde 30 uncu maddede yer alan hibe başvurusunun reddedilme nedenlerinden herhangi birinin hibe sözleşmesinin imzalanmasından önce tespit edilmesi halinde söz konusu başvuru sahipleri ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.

Hibe sözleşmelerinde teminat alınması

MADDE 35 – (1) Hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanmış yatırımcı, hibeye esas proje tutarının % 3’ü tutarında süresiz limit dâhilinde banka teminat mektubunu hibe sözleşmesi ile birlikte il müdürlüğüne verir veya hibe sözleşmesinde belirtilen hibeye esas proje tutarının %3’ünü il müdürlüğü adına açılacak bir hesaba yatırır. İl müdürlüğü tarafından teminat mektuplarının teyidi alındıktan sonra, defterdarlık muhasebe müdürlüğüne muhafazası için teslim edilir.

(2) Teminat mektuplarının toplam tutarı, hibeye esas proje tutarının %3'ünden az olmamak kaydı ile birden fazla bankadan teminat mektubu alınabilir.

(3) Nihai raporun onaylanması ve son ödemenin gerçekleşmesini takiben yatırımcının, SGK prim borcu ile vadesi geçmiş vergi borcu olmadığına dair ilgili kurumlardan aldığı belgeler ile birlikte il müdürlüğüne müracaatı halinde teminat mektubu veya hesaba yatırılan tutar kendisine iade edilir.

(4) Hibe sözleşmesinin, Genel Müdürlüğün uygun görüşü ile sözleşmede yer alan nedenlerle tasfiye edilmesi halinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar kendisine iade edilir.

(5) Hibe sözleşmesinin, Genel Müdürlüğün uygun görüşü ile sözleşmede yer alan nedenlerle fesih edilmesi halinde, yatırımcıya herhangi bir hibe ödemesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar Hazine adına irat kaydedilir.

Hibe sözleşmesi akdi

MADDE 36 – (1) Hibe sözleşmesi, il müdürlüğü ve başvuru sahibi arasında iki adet olarak akdedilir. Hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmış metninin bir adedi ve ekleri il müdürlüğünde bir adedi de proje sahibince muhafaza edilir.

Hibenin nihai tutarı

MADDE 37 – (1) Hibenin azami miktarı hibe sözleşmesinde gösterilir ve önerilen bütçeye dayanır. Hibe sözleşmesinde yer alan azami tutar üst limit niteliğindedir. Hibenin nihai tutarı, fiili gerçekleştirmeler ve tahakkuklar sonrasında ortaya çıkar.

(2) Hibe miktarı, 13 üncü maddede belirtilen tutar ve oranı kesinlikle aşamaz.

Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi

MADDE 38 – (1) Proje sahibi, projeyi hibe sözleşmesi koşullarına uygun olarak icra etmediği takdirde Bakanlığın ödemeleri yapmama ve/veya hibe sözleşmesini feshetme hakkı saklıdır. Bu durumda Bakanlık, ayrıca hibe miktarını azaltabilir ve/veya hibe kaynaklarından ödenmiş olan meblağların tamamen veya kısmen geri ödenmesini talep edebilir.

(2) Hibe sözleşmeleri devredilemez. Ancak yatırım sahibi gerçek kişinin vefatı halinde kanuni mirasçılarının talep etmeleri durumunda hibe sözleşmesi kanuni mirasçılar adına tadil edilerek uygulamalara devam edilir.

ONUNCU BÖLÜM

Uygulamalar, Satın Almalar ve Ödemeler

Proje uygulamalarının izlenmesi

MADDE 39 – (1) Proje sahipleri, hibe sözleşmesi akdinden sonra, teklif ve kabul edilen projeyi hibe sözleşmesi hükümlerine göre il müdürlüğünün bilgisi dâhilinde süresi içerisinde uygulamaya başlar.

(2) Projelerin uygulamalarının kontrolü ve izlenmesi, il proje yürütme birimlerince yapılır. Gerek duyulması halinde il proje yürütme birimlerinde ilgili kamu kurumu elemanları da görev alabilir.

(3) Proje uygulamalarının kontrolü ve izlenmesi ihtiyaç duyulduğunda Genel Müdürlükçe de yapılır.

(4) Yatırımcılar, proje ile ilgili gelişmeleri içeren ilerleme raporlarını dört ayda bir il müdürlüğüne vermekle yükümlüdürler.

(5) Yeni tesis ve tamamlama konusunda proje uygulayanlar, nihai rapor ile birlikte ilgili mevzuat gereği alması gereken izinleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve/veya yapı kayıt belgesi, demirbaş kayıt listesi, yatırıma ait fotoğraflar ile uygulama rehberinde belirtilen belgeleri il müdürlüğüne ibraz etmekle yükümlüdür.

(6) Proje uygulamalarının bu Tebliğ ve hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmediğinin tespiti halinde, bu durum tutanağa bağlanarak tutanak tarihinden itibaren on gün içerisinde proje sahiplerine uygulamaların hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmesi konusunda il müdürlüğü tarafından bir ihtar yazısı yazılır ve konu hakkında Genel Müdürlük on gün içerisinde bilgilendirilir.

(7) Yazının karşı tarafa tebliğ tarihini izleyen bir ay içerisinde projenin bu Tebliğ ve hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmediğinin tespit edilmesi halinde il müdürlüğü fesih için Genel Müdürlüğün uygun görüşü doğrultusunda hibe sözleşmesinin fesih işlemini başlatır.

(8) Proje uygulamaları ve takibi süresindeki iş ve işlemler, Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesine İlişkin Karar, bu Tebliğ ve Bakanlık ile yatırımcı arasında imzalanmış olan hibe sözleşmesi hükümleri çerçevesinde yürütülür.

Satın alma ve uygulama sözleşmeleri

MADDE 40 – (1) Yatırımcılar, proje uygulamasında hibe kapsamında yapacakları inşaat, makine, ekipman ve malzeme satın alma işlemlerinde Bakanlık tarafından yayımlanan satın alma kitabında belirtilen kurallara uygun hareket ederler.

(2) Yatırımcılar tarafından hazırlanacak ihale dokümanları keşif bedelleri, ihale sonucunda imzalanacak uygulama sözleşmeleri tutarları ve uygulamalara ilişkin hakediş tutarları, hibe sözleşmesinde o gider için belirtilmiş tutarın kesinlikle üstünde olamaz.

(3) Yatırımcılar, hibe sözleşmesi hükümleri ve proje tekliflerine uygun olarak yaptıkları inşaat, makine, ekipman ve malzeme alımlarına ilişkin ihaleye esas satın alma belgelerinin aslı ve bir suretini yüklenicilerle sözleşme yapmadan

önce il müdürlüğüne verirler. Yatırımcılar, ihaleyi kazanan yüklenicilere ait vadesi geçmiş vergi borcu ve Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair belgeyi ve ihaleden yasaklı olmadığına dair yetkili mercilerden alınan belgeyi de ihale dosyasında ibraz etmek zorundadır.

(4) İl müdürlüğü ihaleye esas satın alma belgelerini on iş günü içerisinde inceler, ihalenin uygun olup olmadığı yatırımçıya yazılı olarak bildirilir ve ihaleye esas satın alma belgelerinin aslı yatırımçıya iade edilir.

(5) Satın alma işleminin il müdürlükleri tarafından uygun bulunmasından sonra, yatırımcılar, yüklenici ile sözleşme yaparak sipariş mektubunu düzenler.

(6) İl proje yürütme birimi tarafından incelenen satın alma belgelerinin uygun bulunmaması durumunda, yatırımcı satın alma işlemini uyarılar doğrultusunda yeniler.

(7) Yatırımcılar, sipariş mektupları ile imzalanan uygulama sözleşmelerinin aslı ve suretini, il proje yürütme birimlerine teslim ederler. Belgelerin suretlerinin aslına uygunluğu onaylandıktan sonra belgelerin asılları yatırımçıya iade edilir.

(8) Yatırımcılar, hibe sözleşmesi hükümleri ve proje tekliflerine uygun olarak yaptıkları inşaat, makine, ekipman ve malzeme alımlarına ilişkin ihaleye esas işleri için yüklenicilerle sözleşme imzaladığı ve sonrasında yüklenicinin uygulama sözleşmesi kapsamındaki işlerinin ifasındaki kusurları nedeniyle yüklenicilerle yaptıkları sözleşmelerin noter kanalı ile iptal edilmesi halinde kalan işlerin ifası için il müdürlüğünün onayını almak suretiyle yeniden ihaleye çıkabilir. Bu madde kapsamında uygulanacak iş ve işlemlerden dolayı, Bakanlığın yatırımcı ve yüklenici arasındaki taraf olmama hükmüne istinaden yatırımcı, projenin yürütülmesi esnasında sebep olabileceği her türlü zarar konusunda, üçüncü taraflara karşı tek başına sorumlu olmayı kabul eder.

(9) Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde ihale ile ilgili satın alma belgelerini inceler.

Proje harcamalarının kontrolü

MADDE 41 – (1) Yatırımcılar, projelerindeki bütçe ve iş planı çerçevesinde gerçekleştirdikleri inşaat, makine ve ekipman alım işlerine ait ödeme taleplerini ve belgelerini il müdürlüğüne teslim ederler.

(2) İl müdürlüğüne teslim edilen ödeme belgeleri; on beş gün içerisinde ilgili mevzuat, hibe sözleşmesi ve proje amaçlarına uygunluğu açısından kontrol edilip onaylandıktan sonra bu belgelere ait bilgilerin veri tabanına girişi yapılır. Her ayın on beşine kadar o aya ait hakediş bilgilerini içeren veri tabanı çıktısı onaylanarak üst yazı ekinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

(3) Nihai rapor ve ekleri tamamlanmayan projenin son ödemesi yapılmaz. Son ödeme tutarı da hibeye esas proje tutarının %20'sinden az olamaz.

Ödemeler

MADDE 42 – (1) Genel Müdürlük tarafından internet ortamında oluşturulmuş veri tabanına il müdürlüklerince uygun görülerek girişleri yapılan hakedişler Genel Müdürlükçe yatırımcının hesabına aktarılır.

(2) Aynı katkıların son ödeme talebinden önce yatırımcı tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekir.

(3) Asıllarına uygunluğu onaylanmış ödeme ile ilgili eklerin bir sureti il müdürlüğü tarafından muhafaza edilir. Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde ödeme ile ilgili belgeleri incelenmek üzere ister.

(4) Program kapsamında, Bakanlıkça ve yatırımcılarca yapılacak her türlü ödemeler ve teminat ödemeleri Türk Lirası olarak yapılır.

(5) 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A Sıra No:1) gereğince yatırımcı tarafından her ödemede ve teminatın iadesi aşamasında vergi dairelerince verilecek vergi borcu olmadığına dair belge ile Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair belgenin ibraz edilmesi gerekir.

Proje hesapları

MADDE 43 – (1) Yatırımcı, projenin uygulanmasına ilişkin hesaplara ait kayıtları düzenli tutmak ve saklamakla yükümlüdür.

Hibe sözleşmesinde yapılacak değişiklikler

MADDE 44 – (1) Hibe sözleşmesinin imzalanmasından sonra, projenin uygulamasını zorlaştıracak veya geciktirecek herhangi bir durum veya bir mücbir sebep söz konusu ise hibe sözleşmesi uygulamanın herhangi bir safhasında değişikliğe uğrayabilir ve/veya proje uygulamasının tamamı veya bir kısmı askıya alınabilir.

(2) Proje uygulamasına ilişkin değişiklikler, hibe sözleşmesine yapılacak yazılı bir ekle belirtilir. Hibe sözleşmesi değişim isteğinin kabul edilebilmesi için gerekçelerin detaylı olarak açıklanması ve belgelerle desteklenmesi gerekir.

(3) Yatırım yeri değişikliği söz konusu olması halinde; yatırımcı bu talebini gerekçeleriyle birlikte il müdürlüğüne iletir. İl proje yürütme birimi tarafından değişiklik talebinin uygun görülmesi halinde talep, uygunluk görüş raporu ekinde il müdürlüğü tarafından Bakanlığa iletilir. Bakanlık, değerlendirme sonrası kesin kararını il müdürlüğüne bildirir.

(4) Mücbir sebepler hariç olmak üzere proje uygulamasına ilişkin olarak projede ve/veya bütçede yapılacak revizyonlar; inşaat alanında küçülme, alınması planlanan ve başvuruda sunulan makine yerleşim planında gösterilen

makine/malzemelerin miktarında ve/veya kapasitesinde azalmaya, projenin amacında, niteliğinde ve niceliğinde bir değişikliğe neden olamaz.

Bütçe içi değişiklikler

MADDE 45 – (1) Hibe sözleşmesinde bütçe içi değişiklikler, hibeye esas proje tutarında bir artışa yol açmamak ve projenin temel amacını etkilememek şartıyla satın alma işleminden önce bir kez yapılabilir.

(2) Bütçe içi değişiklikler, makine, ekipman, malzeme ve inşaat işleri bütçe kısıtlarına aykırı olamaz.

(3) Hibeye esas proje tutarı içerisinde yer alan; makine, ekipman, malzeme ve inşaat işlerine ait bütçe kalemleri arasında yapılmak istenen revizyonlar, aktarım yapılacak bütçe kalemi tutarının en fazla %20'si oranında gerçekleştirilebilir.

(4) Bu maddede belirtilen bütçe revizyonlarında, yatırımcı bütçe değişikliği talebini gerekçeleri ile birlikte il müdürlüğüne bildirir. İl müdürlüğü tarafından uygun görülen bütçe revizyonları takip eden ilk ödeme talebi ile birlikte proje toplam bütçesi tablosuna işlenir.

(5) Bütçe içi değişiklikler aynı katkı ile yapılması planlanmış işlemleri kapsamaz.

Uygulama sorumluluğu

MADDE 46 – (1) Yatırımcılar, yatırımların proje amaçlarına uygun olarak yapılmasından, uygulamaların hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinden, doğru olarak belgelendirilmesinden ve belgelerin muhafazasından sorumludur.

(2) İl müdürlükleri, yatırımcılarca gerçekleştirilecek projelerin amaçlarına uygun olarak yapılmasından, uygulamaların hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinin izlenmesinden, uygulamaya yönelik olarak düzenlenecek tüm belgelerin kontrolünden, onaylanmasından ve birer suretinin muhafazasından sorumludur.

(3) Yatırımcılarca gerçekleştirilecek projelerin amaçlarına uygun olarak faaliyetini sürdürmesi şarttır. Hibe sözleşmesinde belirtilen mücbir sebepler dışında bir yıllık süre içerisinde faaliyetini sürdürmediği tespit edilmesi halinde ödenen hibe 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre hesaplanarak gecikme zammı ile birlikte yatırımcıdan tahsil edilir.

Proje ile sağlanan ekipmanların mülkiyeti

MADDE 47 – (1) Proje sahibi, hibe sözleşmesi kapsamında sağlanmış tesis, makine, ekipman, teçhizat ve diğer malzemelerin mülkiyetini, yerini ve amacını proje yatırımının bitiminden itibaren beş yıl içinde değiştiremez.

(2) Çelik silo konusunda proje uygulayan yatırımcılar, lisanslı depoculuk konusunda yeni şirket kurmaları halinde, yatırımcının yeni kurulan şirketteki hisse oranı en az %51 olması şartıyla, kurulan yeni şirket birinci fıkra hükümleri dışında değerlendirilir.

(3) Bu Tebliğin 8 inci maddesi kapsamındaki konular için başvuru ve gerçekleştirilen yatırımlardan; tesisin mülkiyetinin, yerinin ve amacının proje yatırımının bitiminden sonraki beş yıl içerisinde değiştirildiğinin il müdürlüğü tarafından tespiti halinde, ödenen hibe tutarı 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanarak gecikme zammı ile birlikte yatırımcıdan tahsil edilir.

(4) Farklı gerçek/tüzel kişiler tarafından aynı veya farklı yatırım alanlarında kurulan işletmelerin başvuru aşamasında birbirleriyle ortak ekonomik ilişkileri tespit edilmemiş olsa dahi, projelerin uygulama veya uygulama sonrası dönemde fiziki olarak birleştirilmesi, yatırım alanlarında ortak kullanımlar ya da muhasebe kayıtlarında görülen birleşme veya ortaklıklar tespit edilmesi durumunda ilgili tüm sözleşmeler feshedilerek geri alım süreci başlatılır.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Denetim ve Yaptırımlar

Denetim

MADDE 48 – (1) Program kapsamında yapılan tüm işlemler Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından denetlenir. Bu denetimler sırasında yapılan işlemlere ait talep edilen tüm bilgi ve belgeler kendilerine sunulur.

Yaptırımlar

MADDE 49 – (1) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanuni faizi ile birlikte geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(2) Destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen yatırımcılar, beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

(3) Yatırımcı, yatırımcının birinci derecede yakınları ve yatırımcıya ait şirketlerde çalışanlar, hibe desteğinden yararlanılacak kendi yatırımlarına ait makine, ekipman ve malzeme ile inşaat işleri için yüklenici olamazlar. Aynı zamanda satın almaya davet edilen yüklenici firmaların ortağı ya da hissedarı da olamazlar. Aksi halde hibe ödemesi yapılsa dahi bu Tebliğde belirtilen usul ve esaslara göre yapılan hibe ödemesi geri alınır.

(4) İl müdürlüğü ile hibe sözleşmesi imzalayıp yatırımını tamamlayan yatırımcılardan izleme süresi içerisinde mülkiyetini değiştiren, faaliyetine son veren, hibe sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket eden gerçek ve tüzel kişiler beş yıl süresince hibe desteğinden faydalanamazlar.

ON İKİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Diğer desteklerden yararlanma

MADDE 50 – (1) Başvuruya esas proje için bu Tebliğ kapsamında verilecek destek dışında hiçbir kamu kurum ve kuruluşunun desteklerinden, faiz niteliğindeki destekler hariç, yararlanılamaz.

Programın uygulanmasına ilişkin yayımlar

MADDE 51 – (1) Bu Tebliğ gereği, programın genel uygulama usul ve esaslarına açıklık getirmek, destek sağlamak amacıyla Genel Müdürlük tarafından çıkarılan uygulama rehberi, satın alma kitabı ve genelgeler "www.tarimorman.gov.tr" internet adresinde, bilgilendirme ve açıklamalar ise başvuru sayfasında yayımlanır. Bu yayımlar, bu Tebliğde belirtilen genel uygulama usul ve esaslarını belirler. Bu Tebliğde ve bu yayımlarda yer almayan hususlarda ilgili mevzuat hükümleri ile Genel Müdürlüğün görüş ve talimatları geçerlidir.

Yürürlük

MADDE 52 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 53 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Ekler için tıklayınız](#)